

BU ESKİ SENDİKACIYI TANIYOR MUSUNUZ?

Aydınlık Dergisi, 21 Eylül 2008

Yıldırım Koç

Bugün sendikacılık hareketinin önemli sorunlarından biri, bazı sendikacıların kendilerine emanet edilen kaynakları ve verilen yetkileri şahsi çıkarları doğrultusunda kullanmalarıdır. Birçok sendikanın genel kurulu ve denetleme kurulu ciddi bir denetim yapmadığından, bu uygunsuz davranışlar bazı sendikalarda sürmektedir.

Bugün bir eski sendikacıya ilişkin bir arkadaşımın anlattıklarını özetleyeceğim. Sohbetimiz sırasında hem çok kızdık, hem de çok güldük. Aziz Nesin'in Zübük isimli kitabı aklımıza geldi. Benim ne yazık ki öykü ve roman yazma yeteneğim yok. Eğer Aziz Nesin hayatta olsaydı ve bu eski sendikacının sendikasında birkaç ay çalışsaydı, herhalde "Zübük'ün Üstadı" gibi bir roman çıkarabilirdi.

Arkadaşımın anlattığı eski sendikacının adını vermeyeceğim. Ancak sendikacılıkla bir parça bile ilgilenenler, işçi ve sendika hareketinin bu yüzkarasının ismini kolayca tahmin edebilirler. Bugün sendikaların zayıflamasının önemli nedenlerinden biri, işçinin sırtındaki bazı kenelerdir. Bunlar sıradan kene de değildir. Kırım kongo kanamalı ateşi yapar, kanını sömürdüğü insanı öldürür. Sendika hareketi bu kenelerden kurtulmadan itibar ve güven kazanamaz.

Bazı vukuatlarını anlatacağım bu eski sendikacı 1977 yılında Ankara'da sendika genel merkezine seçildiğinde eşyaları Ankara'ya bir kamyonetle taşınmıştı. Geldiği şehirde de yalnızca bir kooperatif evi vardı. Şimdi ise sayılarını bilmediğimiz kadar dairesi, büyük miktarda arsası ve parası var. Bu eski sendikacının, yalnızca bir yolsuzluğu sonucunda elde ettiği apartman dairesi sayısı 35. Bu kişi, sendikanın genel başkanırken sendikadan kanundışı bir biçimde büyük miktarda para çekerek İstanbul'da Esenyurt'ta kocaman bir arsa aldı. Daha sonra bu arsayı kooperatif aracılığıyla müteahhide verdi ve payına 35 daire düştü.

1990'lı yıllarda bu eski sendikacının sendikasının işkolunda faaliyet gösteren büyük bir işyerinin işçileri kendiliklerinden örgütlendi, işyerinde çeşitli eylemler yaptı. Türkiye'nin önemli kuruluşlarından biri olan şirketin hem Ankara'da, hem de İstanbul'da işyeri vardı ve bu işyerlerindeki toplam işçi sayısı 2500 civarındaydı. İşçinin bu örgütlü girişimi sonucunda bu adamın sendikası işçileri üye yaptı. Sendika yetkiyi de alarak toplu sözleşme görüşmelerine başladı. İşyerindeki ücret sistemi bozdu. Aynı işi yapan işçilerin saat ücretleri arasında önemli farklar söz konusuydu. Bir ücret düzeni kurabilmek için düşük ücretlilere önemli bir zam yapılması gerekiyordu. Bu eski sendikacı, sendikanın toplu sözleşmeden sorumlu yönetim kurulu üyesini evine çağırdı ve ne yapılması gerektiğini sordu. Toplu sözleşmeden sorumlu yönetim kurulu üyesi de, diğer işyerlerindeki ücretler hakkında bilgi verdikten sonra makul bir öneride bulunmuş. Bu eski sendikacı bu öneriye bozulmuş, kızmış ve öneriyi reddetmiş. Birkaç gün sonra şirketin genel müdürü sendikanın toplu sözleşmeden sorumlu yönetim kurulu üyesini Hoşdere Caddesi'nin üzerindeki lüks bir restorana yemeğe davet etti. Yemekte ücret zammı konuşulmuş. Genel müdür, sendikanın toplu sözleşmeden sorumlu yönetim kurulu üyesinin önerisini reddetmiş ve "bu işi biz kimle çözeriz?" diye sormuş. Bu eski sendikacının adı verilince, onunla meseleyi halletmişler. Toplu sözleşme, işverenin istediği biçimde bitmiş.

Ancak işçiler bu zamma tepki gösterdi. Bu eski sendikacı da sendikanın toplu sözleşmelerden sorumlu yönetim kurulu üyesi ile şube başkanını, işçilerle görüşüp onları sakinleştirmesi için işyerine göndermiş. İşyerindeki işçiler sendika genel başkanını tanımıyormuş. Sendikalarda şube başkanına da, genel başkana da, "başkan" denir. İşyerine gidilince, herkes "başkan geldi" demeye başlamış. Bunun üzerine 60 yaşlarında bir işçi, şube başkanına yaklaşmış ve "senin MESA Koru Sitesi'ndeki villanın önüne istenen çam

ağaçlarını diktim,” demiş. Şube başkanı şaşırılmış. “Benim villam millam yok,” diye tepki göstermiş. Sonra ortaya çıkmış ki, yaşlı işçi meğer şube başkanıyla genel başkanı karıştırmış. “Sendika başkanı denince ben genel başkanın geldiğini sanmıştım,” demiş. Anlaşıldığına göre, bu eski sendika genel başkanı, işçinin tepki gösterdiği ücret zammına karşılık MESA Koru Sitesi’nde bir villa sahibi olmuş.

Benim arkadaş bir vesileyle bir emlakçıyla tanışmış. Emlakçı arkadaşımın sendikacı olduğunu öğrenince lafı hemen bu ünlü eski sendikacıya getirmiş. “O adama,” demiş, “2 tane lojman sattım. Diyelim ki 10 lira istedim, pazarlık yaptı, 6’ya anlaştık; ancak bana 12 liralık fatura kestirdi. Sendikaya sattığım 2 dairenin parasıyla 4 daire almak mümkündür.”

Bu eski sendikacının genel başkanlığını yaptığı sendika, 1980’li yılların sonlarında binlerce işçinin çalıştığı bir işyerinde örgütlüydü. İşyeri, Türkiye’nin önde gelen şirket gruplarından birine bağlıydı. Sendikanın üyesi işçilerin yatakhaneleri ve yemekhaneleri perişan durumdaydı; arkadaşımın ifadesiyle, “köpek bağlasan durmaz vaziyetteydi.” Çadırlardan bir yemekhane yapılmıştı. Yataklar ise felaket durumdaydı. Bu işyerinin hemen yanında da Polonyalılara ait bir şirket vardı. Polonyalıların işyerinde ise yemek servisi güzel salonlarda beyaz örtüyle örtülü masalarda temiz giyimli garsonlar tarafından yapılıyordu. Yatakhaneler de pırıl pırıldı.

Aylardan Ramazan’dı. İşyerinin büyük patronunun oğlu ile bu eski sendikacı toplu sözleşme görüşmelerini sendika genel merkezinde yürütüyordu. Toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlandı. O zamanlar öyle bilgisayar filan yoktu. Tutanaklar, sendikanın büro görevlisi tarafından daktiloyla yazılıyordu. Anlaşma sağlandıktan sonra görevliler büroya inmişler. Tutanaklar hazırlanıp bittiğinde sendika genel başkanıyla büyük patronun oğlu genel başkanın arka odasındaymiş. Sendikanın büro görevlisi odaya girdiğinde, ikisinin de viski içtiklerini görmüş. Tutanakları imzalatmış. Ancak 2 sayfalık tutanağın ilk sayfasında bir sorun çıkmış. Büyük patronun oğlunun saat 16:00 uçağına yetişmesi gerekiyormuş. “Biz düzeltir, tutanağı iletiriz” demişler. Sendikanın büro görevlisi de ilk sayfayı yeniden yazmak için büroya geçmiş ve 15-20 dakika sonra geri gelmiş. Odaya girdiğinde, genel başkanın misafirleri olduğunu görmüş. Bu eski sendikacı, Erzurum’dan gelen heyete “hoşgeldin” diyor, onları buyur ediyormuş. Bir taraftan da şunları söylüyormuş: “Erzurum’dan geliyorsunuz. Bugün aziz ve mübarek Ramazan. Bizler tabii ki niyetliyiz, oruçluyuz. Ancak sizler seferisiniz. Karnı aç olan varsa yemek söyleyeyim. İçecek birşey isteyen varsa, getirtelim.” Sendikada kısa bir süre önce işe başlayan büro görevlisi büyük bir şaşkınlık yaşamış.

Bu işletmede toplu sözleşme imzalanmış. Ancak işçilerin yatak ve yemek koşullarında en ufak bir iyileşme görülmemiş. Buna karşılık sendikacılık camiasında hiç sevilmeyen bu kişi birden bire bu şirketin sermaye piyasasında işlem gören hisse senetlerinden önemli bir miktarına sahip oluvermiş. İşçiler pislik içinde yatar ve yemek yerken, bu eski sendikacının mal varlığı biraz daha artmış.

Bu eski sendikacı tam bir köylü kurnazıdır. Ancak bazen basireti bağlanır, önemli hatalar da yapar. Genel başkanlığı bırakıp başka bir işe gitti. Sendikadan ayrılması bir hesap hatasından oldu. Yoksa sendikasının kendisinden kurtulması kolay olmayacaktı.